

DET KONGELIGE AKADEMI FOR DE SKØNNE KUNSTER
AKADEMIRAADET

Virker for et skønnere Danmark

Til

Statsminister Mette Frederiksen, stm@stm.dk

Indenrigs- og boligminister Kaare Dybvad Bek, min@im.dk

Klima-, energi- og forsyningsminister Dan Jørgensen, kefm@kefm.dk

Transportminister Benny Engelbrecht, trm@trm.dk

Miljøminister Lea Wermelin, miljoeministeren@mim.dk

Uddannelses- og forskningsminister Ane Halsboe-Jørgensen, min@ufm.dk

Kulturminister Joy Mogensen, min@kum.dk

6. juli 2021
(25.08/2021)

Akademiraadets udtalelse om regeringens udspil "Tættere på - Flere uddannelser og stærke lokalsamfund"

Formålet med regeringens nye udspil er at skabe modvægt til de sidste mange års centralisering, der har skabt en uheldig skævvridning af landet, og udspillet har dannet grundlag for et bredt forlig om udflytninger af uddannelser.

Akademiraadet deler fuldt ud den holdning, at det er vigtigt, at alle borgere i Danmark har adgang til den bedst mulige kvalitet på alle områder. Herunder er Akademiraadets særlige fokus rettet mod udformningen af de fysiske omgivelser - og i dette udspils sammenhæng, de uddannelser, der ligger indenfor rådets virkefelt, nemlig arkitektur, planlægning og billedkunst.

Akademiraadet ser især frem til den lovede evaluering af kommunalreformen. Det er tydeligt for rådet, at der i dag i Danmark mangler regionale planlægningsinstanser, der kan sikre kvaliteten af de områder, der går på tværs af kommunegrænserne. Det gælder ikke mindst den vand-relaterede planlægning, der både knytter sig til kystområdernes sikring og til årnes vandoplade. Begge er områder, hvor vi forventer øget fokus i de kommende år på grund af klimakrisen. Det gælder også energiplanlægningen, hvor både vind- og solanlæg vil ændre landskaberne. Akademiraadet har i denne sammenhæng fokus på den æstetiske dimension af planlægningen, der har stor betydning for borgernes oplevelse af livskvalitet. Ud over den klimarelaterede vand- og energiplanlægning vil det give mening, at planlægning for øget biodiversitet sker på regionalt fremfor kommunalt niveau som nu, idet man på regionalt niveau bedre vil kunne tilrettelægge biodiversitetslandskaber, der giver plads til både insekter og andre dyrs bevægelser gennem landet, og til borgeres adgang til natur, der opleves som mere vild og artsrig.

Mange opfatter natur som noget, der bare opstår, og ikke kræver planlægning og pleje. Men en artsrig og forskelligartet natur i hele Danmark kan ikke opstå af sig selv, og adgangen til naturen skal sikres med planlægning af stier og pladser til ophold. Et eksempel er heden, der er en væsentlig del af vores kulturarv og nationale fortælling, men som springer i skov og forsvinder, hvis den ikke plejes.

Tilsvarende støtter Akademiraadet tanken om at styrke de historiske bymidter i hele landet. Det er rådets opfattelse, at der formodentlig er behov for mere end det stop for aflastningscentre og en forstærket planlægningsindsats, der foreslås i regeringens udspil. Aflastningscentrene ved vores store provinsbyer er på mange måder det meste markante udtryk for efterkrigstidens amerikansk-inspirerede drøm om forstadslivet med bil og butikcentre. Og længe før nethandel kom til verden, har de drænet mange historiske bymidter for liv. Men de er også en del af mange danskeres hverdagsliv, og der bør gøres en indsats for at udvikle nye, bæredygtige alternativer gennem forsknings- og udviklingsprojekter, herunder arkitektkonkurrencer, der kan afdække ny bylivsformer. Det er der behov for, for at afløse den detailhandel, der i høj grad synes at flytte på nettet. Erfaringer viser — både i Danmark og internationalt — at kunst, arkitektur og bymiljø af høj kvalitet kan tiltrække både turister og nye borgere til byerne. Et godt eksempel er revitalisering af Beacon, en tidligere nedslidt industriby i delstaten New York i USA, der er blevet et samlingssted for kunst-interesserede fra hele verden, og også har formået at tiltrække nye indbyggere.

Regeringen bør se på den regionale planlægning for de største byers oplande. I dag sker der en uhensigtsmæssig fortætning, især i Aarhus og København. Det er Akademiraadets klare opfattelse, at det er nødvendigt at begrænse den vækst i de to byer, der sker på bekostning af udviklingen i resten af landet, og på bekostning af byernes oplande. Hvis byudviklingen i Danmark skal være bæredygtig og i balance, skal der tænkes i regionale helheder. Som et eksempel herpå mener Akademiraadet, at der er gode muligheder for at udvikle Fingerplanen, især byområderne langs Roskilde- og Køgebugt-fingrene, med attraktive nye boliger og arbejdspladser. Men det vil blive meget vanskeligere, hvis man samtidig bygger en by på størrelse med Køge i Øresund. Akademiraadet opfordrer derfor regeringen til at skabe sammenhæng og harmoni i sin politik på planområdet.

International forskning fra Harvard og universitetet i Leuven har vist, at det, der skaber kvalitet i forskning og uddannelse, er autonomi og konkurrence. Derfor hilser Akademiraadet det velkomne, at der skabes en ny selvstændig arkitektuddannelse i Kalundborg med fokus på planlægning og landskab.

Akademiraadet har tillid til at Det Kongelige Akademi er i stand til at sikre og udvikle den traditionsrige danske enhedsuddannelse, hvor de studerende lærer at beherske alle skalatrin, fra byplan til møbelkunst, uanset hvor uddannelsen er placeret, såfremt den er realistisk finansieret. Rådet vil dog opfordre til, at arkitektskolerne, og de universiteter, der uddanner planlæggere og landskabsarkitekter, samles om en evaluering og nytænkning af *alle* uddannelserne og deres indbyrdes samspil i lyset af de store udfordringer vi står med på globalt og nationalt plan.

Der er mange eksempler på virkelig gode kunstneriske uddannelser i provinsbyer. Bare i Skandinavien kan man pege på uddannelserne i Tromsø og Umeå. Kunstneriske uddannelser spiller, som regeringen påpeger, en væsentlig rolle for byers identitet og udvikling, selvom de i antal studerende og økonomi ikke fylder meget. Derfor foreslår Akademiraadet at regeringen tillige styrker de jyske og fynske Kunstakademier.

Akademiraadet stiller sig til rådighed for yderligere dialog.

Venlig hilsen

AKADEMIRAADET

Det Kongelige Akademi for de Skønne Kunster virker til kunstens fremme og som statens rådgiver i kunstneriske spørgsmål. Akademiraadet behandler henvendelser fra statslige myndigheder og kan på eget initiativ indhente oplysninger fra og fremsætte erklæringer over for statslige myndigheder og institutioner samt over for offentligheden. Akademiraadet står til rådighed som rådgiver i kunstneriske spørgsmål for kommunale myndigheder.